

Arbejdsmarked: Antallet af marginaliserede er steget markant siden 2009

Stadig flere danskere befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet

Antallet af marginaliserede steg med 5.300 fra 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Dermed er 123.000 personer nu marginaliseret svarende til næsten 36.500 personer flere siden bunden i 2009. Der er flest marginaliserede blandt de 30-39-årige samt de 40-49-årige. Bekymrende er det imidlertid, at 22.000 unge nu befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, og at antallet af unge ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere fortsat vokser stærkt. Det sidste kan være et ilde varsel om, at endnu flere unge er på vej ud på kanten.

af senioranalytiker **Jes Vilhelmsen**
& chefanalytiker **Frederik I. Pedersen**

9. juli 2012

Analysens hovedkonklusioner

- Der var i 1. kvartal 2012 knap 123.000 personer i gruppen af marginaliserede - personer med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er ca. 36.500 personer flere end på bunden i 4. kvartal 2009.
- Stigningen i antallet af marginaliserede er især trukket af flere på arbejdsløshedsdagpenge og flere på kontanthjælp. Selvom kontanthjælpsmodtagerne stadig udgør langt størstedelen af de marginaliserede (60,7 procent), er deres andel faldet som følge af flere på arbejdsløshedsdagpenge.
- Antallet af marginaliserede er antalsmæssigt steget mest for de over 50-årige, men også blandt de under 30-årige har der været en forholdsmæssig stor stigning. I forhold til befolkningens størrelse er der flest marginaliserede blandt de 30-39-årige samt de 40-49-årige. Der er i dag 22.000 marginaliserede unge under 30 år.
- Analysen viser også, at over 75 procent af de unge marginaliserede sidder fast i kontanthjælpssystemet. Det er derfor bekymrende, at antallet af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere under 30 år er steget voldsomt gennem de seneste år - og fortsat stiger. Flere unge risikerer dermed at havne på kanten af arbejdsmarkedet.

Kontakt

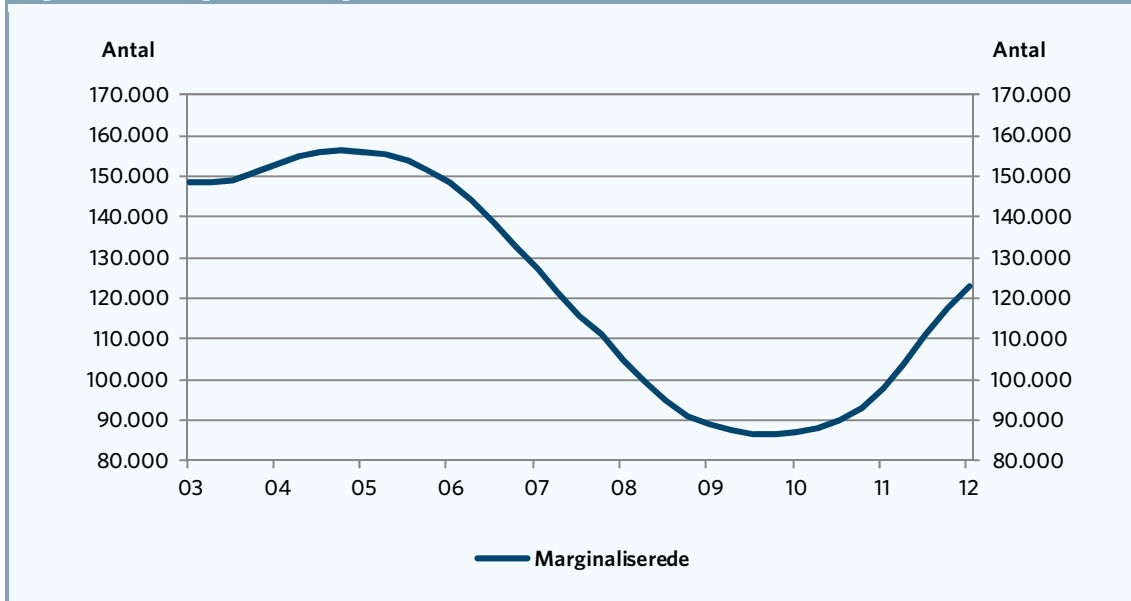
Chefanalytiker
Frederik I. Pedersen
Tlf. 33 55 77 12
Mobil 28 42 42 72
fip@ae.dk

Kommunikationschef
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Markant stigning i marginaliserede fra arbejdsmarkedet

Antallet af marginaliserede (personer med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet) steg med godt 5.300 personer fra 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Det er en relativ kraftig stigning, selvom den er mindre end de foregående kvartaler, hvor den gennemsnitlige stigning lå omkring 6.500 personer per kvartal. Siden bunden i 4. kvartal 2009 er knap 36.500 (42 pct.) flere røget ud på kanten af arbejdsmarkedet. I 1. kvartal 2012 var der næsten 123.000 marginaliserede¹. Det er vist i figur 1.

Figur 1. Udvikling i antal marginaliserede 1. kvartal 2003 - 1. kvartal 2012

Anm.: Gruppen af marginaliserede, omfatter personer, der i mindst 80 pct. af tiden de seneste tre år har været på offentlig overførselsindkomst. Følgende ydelser indgår i beregningen: Forsikrede ledige, kontanthjælpsmodtagere, revalidering samt sygedagpenge. Personer der er visiteret til fleksjob og modtagere ledighedsydelse indgår ikke i marginalgruppen, ligesom sygedagpengemodtagere fra fleksjob heller ikke indgår i opgørelsen. AEs opgørelse af marginaliserede svarer til summen af beskæftigelsesministeriets social- og marginalgruppe bortset fra sygedagpenge fra fleksjob. Samtidig skal man i AEs opgørelse være på en offentlig ydelse i det kvartal der måles på. Tallene er sæsonkorrigerede.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

For at optræde i marginaliseringsgruppen skal man have været på overførselsindkomst i knap 125 uger (80 pct.) inden for de seneste tre år. Det betyder at, der er en forsinkelse fra ændringerne sker på arbejdsmarkedet til det kan aflæses i marginaliseringstallene. Med udsigten til et fortsat sløjt arbejdsmarked, må vi forvente, at antallet af marginaliserede, vil fortsætte med at stige i den kommende tid. Der er derfor risiko for, at vi kommer til at tabe en meget stor del af den gevinst, der er blevet høstet under de gode år, hvor antallet af marginaliserede næsten blev halveret.

Især flere marginaliserede på arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp

Tabel 1 viser fordelingen af de marginaliserede på overførselsgrupper, samt udviklingen fra bunden i 4. kvartal 2009 til de seneste tal i 1. kvartal 2012. Som det fremgår, er stigningen i antallet af marginaliserede især trukket af flere forsikrede ledige (17.600) og kontanthjælpsmodtagere (16.200), mens der også er en stigning for personer på sygedagpenge (4.200). Modsat har der været et fald for antal revaliderede (1.600).

¹ Det er ikke længere muligt at opgøre antallet af marginaliserede på konsistent vis længere tilbage end 2003. Baggrunden for det er, at der er sket omfattende ændringer i Beskæftigelsesministeriets DREAM database, hvor blandt andet flere ydelser er slået sammen.

Tabel 1. Marginaliserede opdelt på overførselsgrupper

	4. kvartal 2009	1. kvartal 2012	Ændring i antal	Ændring i procent
Forsikrede ledige	8.998	26.591	17.593	195,5
Kontanthjælp	58.246	74.496	16.249	27,9
Revalidering	10.438	8.804	-1.635	-15,7
Sygedagpenge	8.739	12.976	4.237	48,5
I alt	86.420	122.830	36.410	42,1

Anm: Seneste ydelse i opgørelsesperioden. Tallene er sæsonkorrigerede.
 Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

Målt procentuelt har stigningen været størst blandt de forsikrede ledige (arbejdsløshedsdagpenge), hvor antallet af marginaliserede næsten er tredoblet. Sygedagpenge er steget 48,5 procent og kontanthjælp er steget med knap 28 procent.

Selvom det stadig er kontanthjælpsmodtagerne, der udgør langt størstedelen af de marginaliserede (60,6 pct.), er deres andel faldet siden 4. kvartal 2009 (67,4 pct.). Tilsvarende er andelen af marginaliserede på revalidering også faldet, mens det er de forsikrede ledige, der fylder relativt mere i statistikken. Det fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Andel marginaliserede på overførselsgrupper (procent)

	4. kvartal 2009	1. kvartal 2012	Ændring i procent points
Forsikrede ledige	10,4	21,6	11,2
Kontanthjælp	67,4	60,6	-6,7
Revalidering	12,1	7,2	-4,9
Sygedagpenge	10,1	10,6	0,5
I alt	100	100	0,0

Anm: Seneste ydelse i opgørelsesperioden. Tallene er sæsonkorrigerede.
 Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

Mere end 22.000 unge på kanten af arbejdsmarkedet

Samtlige aldersgrupper har oplevet markante stigninger i antallet af marginaliserede. Der er dog stor forskel hvilket billede, der tegner sig, alt afhængigt af om man fokuserer på niveauet - hvor mange marginaliserede der er i forhold til befolkningens størrelse - eller udviklingen i antallet af marginaliserede.

Antallet af marginaliserede er f.eks. steget mest for de over 50-årige. Som det fremgår af tabel 3 er antallet af marginaliserede i alderen 50-59-år steget med over 9.200 personer svarende til en stigning på 56,4 procent, hvor den samlede stigning til sammenligning lå på godt 42 procent.

Som det også ses af tabellen er antallet af marginaliserede unge også steget markant, så der nu er over 22.000 marginaliserede i alderen 20-29 år. Det er godt 7.300 eller knap 50 procent flere end niveauet i 4. kvartal 2009².

² En mindre del af stigningen kan forklares ved, at der er kommet relativt flere unge i aldersgruppen.

De forholdsmæssigt markante stigninger i antallet blandt de 20-29-årige og 50-59-årige skal også ses i sammenhæng med, at der var relativt få marginaliserede i 4. kvartal 2009.

Tabel 3. Antal marginaliserede opdelt på alder

	4. kvartal 2009	1. kvartal 2012	Ændring i antal	Ændring i procent
20-29 år	14.841	22.198	7.357	49,6
30-39 år	25.934	34.099	8.165	31,5
40-49 år	26.238	36.156	9.918	37,8
50-59 år	16.404	25.663	9.259	56,4
60-64 år	2.938	4.717	1.779	60,5
I alt	86.420	122.830	36.410	42,1

Anm: Alderen er beregnet den sidste uge i kvartalet. Marginaliserede i alderen 18-19 år indgår i totalen. Tallene er sæsonkorrigerede.
 Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

Hvis vi i stedet fokuserer på antallet af marginaliserede i forhold til befolkningens størrelse, er der flest marginaliserede i aldersgrupperne 30-39-år og 40-49-år, hvor henholdsvis 4,4 og 4,8 procent er marginaliserede. Blandt de 20-29-årige og 50-59-årige er henholdsvis 3,3 og 3,5 procent af befolkningen marginaliseret.

Man kan dog diskutere om befolkningens størrelse er det rette mål at sætte i forhold til antallet af marginaliserede. Som det fremgår af tabel 4 er der f.eks. forholdsmæssigt få 60-64-årige, der er marginaliseret, hvilket hænger sammen med muligheden for at være på efterløn. Andelen af 60-64-årige marginaliserede bliver lav, da personer på efterløn ikke er i risiko for at blive marginaliseret, men indgår i den samlede befolkning.

Tilsvarende kan den relativt lave andel blandt de 50-59-årige hænge sammen med, at der er flere i denne aldersgruppe, der har forladt arbejdsmarkedet (førtidspension, fleksjob, mv.) og derfor ikke længere er i målgruppen for at blive marginaliseret.

Den relativt lave andel af unge bør ligeledes ses i sammenhæng med, at mange unge er i gang med at tage en uddannelse. Her kan det diskuteres om de studerende, skal indgå i befolkningen, når andelen beregnes. Hvis studerende og personer som har forladt arbejdsmarkedet, udelades af befolkningen er andelen af unge marginaliserede langt større, og de fylder også relativt mest. Det fremgår af bilagstabell 1 bagest i analysen.

Tabel 4. Marginaliserede i forhold til befolkningens størrelse

	4. kvartal 2009	1. kvartal 2012	Ændring i procent point	Procentvis ændring
20-29 år	2,3	3,3	1,0	42,7
30-39 år	3,5	4,8	1,3	37,2
40-49 år	3,2	4,4	1,2	37,7
50-59 år	2,3	3,5	1,3	54,5
60-64 år	0,8	1,4	0,6	72,9
I alt	2,5	3,6	1,1	42,6

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Statistikbanken.

Al erfaring viser, at jo længere tid man har været væk fra arbejdsmarkedet, desto sværere er det at komme tilbage i job igen. Mange af de unge, der i dag befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, vil derfor have svært ved at få en mere permanent tilknytning til arbejdsmarkedet fremover. Set i det lys er det problematisk, at over 22.000 unge, befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet.

Flere unge sidder fast i kontanthjælpssystemet

Som det blev beskrevet ovenfor, modtog godt 60 procent af de marginaliserede kontanthjælp i 1. kvartal 2012. Der er dog stor forskel i hvilke ydelser de marginaliserede modtager, når der opdeles på aldersgrupper.

Blandt de unge i alderen 20-29-år var det omkring 75 procent af de marginaliserede, der modtog kontanthjælp i 1. kvartal 2012, mens det "kun" var 47 procent af de 50-59-årige. Omvendt var der godt 34 procent af de marginaliserede 50-59-årige, der var forsikrede ledige, mens det kun var omkring ni procent af de 20-29-årige.

Som det fremgår af tabel 5 nedenfor, er der tendens til, at jo ældre de marginaliserede er, desto mindre er andelen, der modtager kontanthjælp eller revalidering, mens der er en større andel, der modtager sygedagpenge eller er forsikrede ledige. F.eks. er næsten 87 pct. af de unge marginaliserede enten på kontanthjælp eller revalidering, mens det er 50 procent af de 50-59-årige.

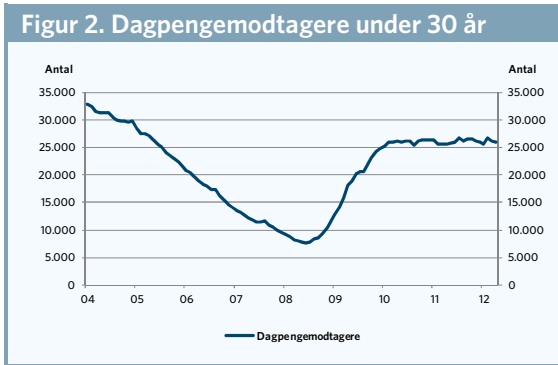
	Forsikrede ledige	Kontanthjælp	Revalidering	Sygedagpenge	Hovedtotal
20-29 år	8,9	75,3	11,5	4,3	100
30-39 år	18,0	63,7	9,6	8,8	100
40-49 år	22,0	60,0	6,0	12,0	100
50-59 år	34,2	47,0	3,0	15,7	100
60-64 år	34,9	50,5	0,7	13,8	100
I alt	21,6	60,7	7,2	10,6	100

Anm: I modsætning til de øvrige tabeller er tallene ikke sæsonkorrigerede.
 Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM.

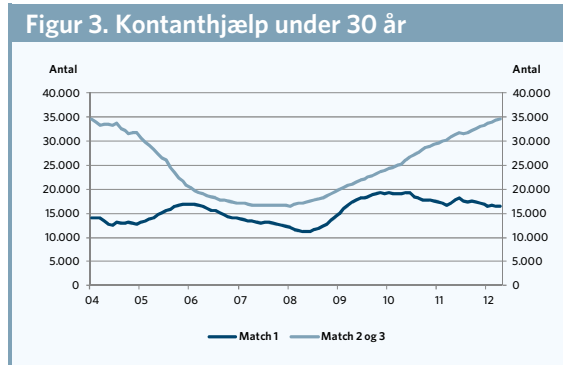
Flere unge ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere

Som det fremgår af figur 2 og 3 er der siden juni 2010 samlet set blevet lidt færre arbejdsmarkedsparete unge dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (match 1), mens antallet af unge ikke arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere (match 2 og 3) fortsætter med at vokse stærkt. Udviklingen i antallet af ikke arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere er meget bekymrende, og det kan være et ilde varsel om endnu flere unge på kanten af arbejdsmarkedet.

I de officielle ledighedstal er det kun de arbejdsmarkedsparete dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere der indgår. Som det fremgår af figur 2 og 3 er der i omkring 42.000 arbejdsmarkedsparete dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere under 30 år, mens antallet af ikke arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere ligger på omkring 35.000. Ledighedstallene fortæller derfor ikke hele historien om hvor mange unge, der er ramt under den økonomiske krise.

Anm.: Egen sæsonkorrektur. Fuldtidspersoner.
 Kilde: AE på baggrund af Jobindsats.dk.

Anm.: Egen sæsonkorrektur. Fuldtidspersoner.
 Kilde: AE på baggrund af Jobindsats.dk.

Arbejdsmarkedet savner højere vækst i dansk økonomi

Mens vi i siden midten af 2011 har set et faldende antal langtidsledige, er antallet marginaliserede fortsat steget stærkt. Det kan være tegn på at der er færre nye, der ender som langtidsledige, mens der til gengæld er en større gruppe der får mere langvarige forløb bag sig. Da al erfaring viser at jo længere tid man har været væk fra arbejdsmarkedet desto sværere er at det komme tilbage i job igen er udviklingen bekymrende.

Ud over at det er et problem for den enkelte, der bliver ramt, så kan det også vise blive et samfundsøkonomisk problem. Flere marginaliserede kan nemlig øge den strukturelle ledighed eller reducere den effektive arbejdsstyrke med længerevarende følgeskader for både den økonomiske vækst og ikke mindst de offentlige finanser.

Skal udviklingen bremses, skal der mere gang i den økonomiske vækst. Vækstpakken med fremrykkede investeringer vil sammen med afskrivningsvinduet holde hånden under væksten. Men der er stærke kræfter, der trækker den anden vej. Med den enorme europæiske uro er det op ad bakke i øjeblikket.

Man bør i det lys overveje en udvidelse af uddannelsesmulighederne for folk, der allerede er på arbejdsmarkedet. Det ville øge mulighederne for jobrotation, hvor ledige vikarierer for en beskæftiget, mens denne er væk fra arbejde i forbindelse med uddannelse. Vi ved at arbejdsstyrkens uddannelsesniveau skal styrkes for at imødekomme virksomhedernes krav på fremtidens arbejdsmarked. At opkvalificere de beskæftigede nu, må være relativt gunstigt set både ud fra et virksomhedssynspunkt, og fra et samfundsøkonomisk synspunkt, hvor der mange af kvalificerede arbejdsløse, til at udfylde "hullet" for dem som tager en uddannelse.

Derudover er der behov for at få undersøgt, hvad der ligger bag den relativt store stigning blandt de unge ikke arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere og om kontanthjælpsmodtagerne matchkategoriseres korrekt.

Bilag

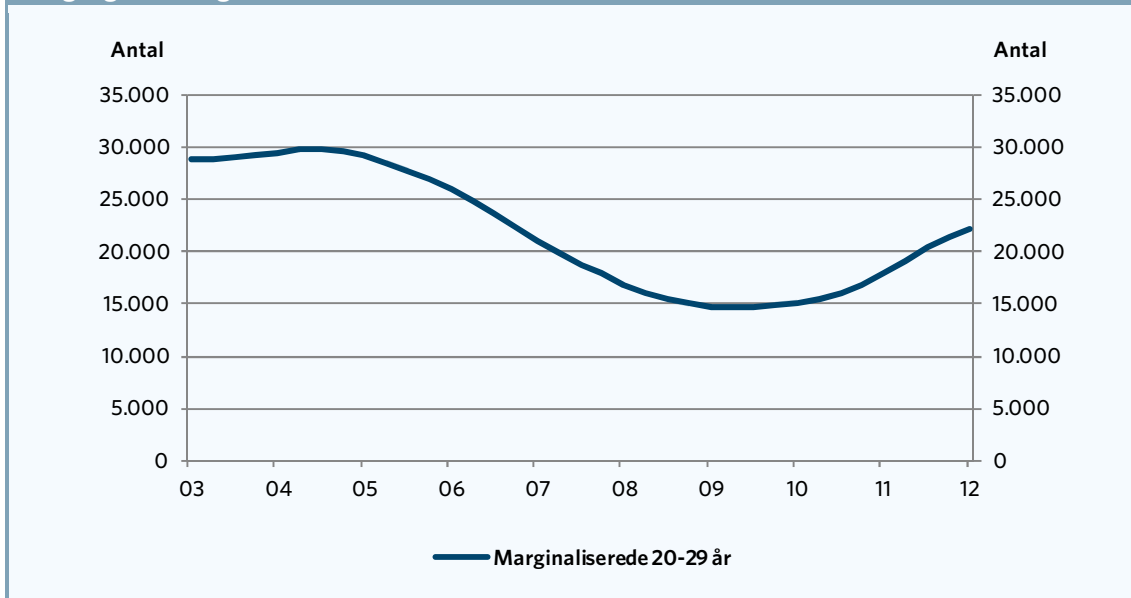
Bilagstabel 1. Marginaliserede i forhold til korrigeret befolkning

	4. kvartal 2009	1. kvartal 2012	Ændring i procent point	Procentvis ændring
20-29 år	3,6	5,5	1,9	51,2
30-39 år	3,9	5,2	1,3	33,2
40-49 år	3,6	5,0	1,4	38,2
50-59 år	2,8	4,3	1,5	56,0
60-64 år	1,8	2,9	1,1	61,0
I alt	3,3	4,8	1,4	42,8

Anm: I den korrigerede befolkning er studerende udeladt ligesom personer, der ikke er i risiko for at blive marginaliseret også er udeladt. Det drejer sig f.eks. om førtidspensionister, personer i fleksjob/ledighedsydelse, personer på efterløn osv.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM samt egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Bilagsfigur 1. Marginaliserede i alderen 20-29-år

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Statistikbanken.